

*Prikaz***Radovan Vukadinović, Lidija Čehulić: *Politika europskih integracija***

Topical, Zagreb, 2005., 393 str.

Otvaranjem pregovora Republike Hrvatske s EU, oči javnosti širom su uprte u sva zbivanja na relaciji Hrvatska-Europska Unija, počinje se glasno spekulirati o eventualnim prednostima ili nedostacima budućeg članstva, otvara se medijski prostor za problematiku vezanu uz funkcioniranje EU, kao i uz mjesto Hrvatske u europskoj zajednici država.

Sveobuhvatnu studiju kompleksnog europskog integracijskog procesa, te suvremenih trendova i izazova koji stoje pred Europskom Unijom, bez koje će biti nemoguće donositi utemeljene zaključke o političko-ekonomskoj zajednici koje Hrvatska teži postati sastavni dio, te procesa koji joj na tom putu predstoje, donosi najnovija knjiga *Politika europskih integracija*, prof. dr. Radovana Vukadinovića i doc. dr. Lidije Čehulić. Autorski dvojac prepoznao je trenutak u kojem se nalazi Hrvatska, kao i pukotinu u znanstveno-istraživačkom tretiranju spomenute tematike u Hrvatskoj.

U prvom dijelu knjige prof. dr. Vukadinović kroz sedam poglavlja rasvjetljava rađanje same ideje europskog ujedinjavanja, vodi čitatelja kroz njenu realizaciju u obliku Europske ekonomske zajednice, stavljajući naglasak na mehanizam donošenja odluka, proces stvaranja vanjske politike, političke veze Europske zajednice sa SAD-om, mediteranskim zemljama i europskim zemljama nečlanicama, te donosi pogled na proširenja kojima su članice postale Velika Britanija, Irska, Danska, te Grčka, Portugal i Španjolska.

Prva dva poglavlja donose pregled suprotstavljenih vizija i interesa velikih sila u pogledu ujedinjavanja zapadnoeuropskih zemalja, ukazujući na složenost procesa europskog integriranja. Britanci su podupirali stvaranje ujedinjene Europe utemeljene na partnerstvu Francuske i Njemačke, kao glavne osovine, ostavljajući dovoljno mjesta za svoje interese i eventualnu intervenciju u slučaju neželjenih procesa. Francuske političke snage vidjele su u ujedinjenoj Europi mogućnost kontroliranja Zapadne Njemačke, ali i svoje vodeće mjesto. Njemačka je novim europskim povezivanjem pak tražila izlaz iz ekonomske, političke i moralne izolacije, smanjenje međunarodne kontrole, te mogućnost ponovnog ujedinjavanja u budućnosti. Talijani su zagovarali Novu Europu, želeći se riješiti tereta sudjelovanja na strani fašizma u Drugom svjetskom ratu, te ukloniti ekonomsku i političku izolaciju u koju su ih dovele ratne godine. Manje zapadnoeuropske zemlje, poput Nizozemske, Belgije i Luksemburga nastojale su se izboriti za svoje mjesto u hladnoratovskoj Europi, proširenje tržišta, te mogućnost za plasiranje svojih proizvoda.

Ukratko, vizije ujedinjenja Europe kretale su se od želje za labavom zajednicom, povezanom samo gospodarski, preko one koja bi imala pravo raspolažanja vojnim snagama i vođenja zajedničke vanjske politike, do onih koje su se bavile pitanjem koliko nova Europa treba biti povezana sa SAD-om, te kakve bi implikacije na europsku politiku imalo preveliko američko angažiranje.

Slijedeća četiri poglavlja bave se realizacijom europske ideje, stvaranjem Europske zajednice za ugljen i čelik, pokušajima stvaranja političke zajednice, te naposljetku stvaranjem Europske ekonomske zajednice i Euroatoma. Čitatelj ima priliku kronološki pratiti navedene procese, kao i dobiti uvid u način funkcioniranja organa EEZ-a i proceduru donošenja odluka., te stvaranje Europske političke kooperacije koja je s međunarodnim razvojem događaja u međunarodnom sistemu, te zbog potrebe reagiranja na te događaje u okviru Zajednice, postala najznačajniji oblik stvaranja vanjske politike Zajednice.

U osmom poglavlju autor promatra političke aktivnosti zajednice kroz globalizaciju vanjskopolitičkih aktivnosti, usmjerenih na djelovanje u tri pravca: prema tradicionalnom i najvećem državnom partneru Sjedinjenim Američkim Državama, mediteranskoj regiji koja je sa zemljama EZ tijesno povezana zbog svojih ekonomskih, strateških i političkih vrijednosti, te prema novoprimitivnim zemljama.

Drugi dio knjige prati proces stvaranje Europske Unije, složene odnose između SAD-a i EU, odnos EU sa Rusijom, regionalnu suradnju EU (Mediterran, Bliski Istok, Jugoistočna Azija, Latinska Amerika i Afrika), te suvremene procese kojih su čitatelji svakodnevno svjedoci i koji izazivaju najviše pozornosti kako hrvatske, tako i šire europske javnosti – odnos EU i Hrvatske, te peti krug proširenja EU.

Doc. dr. Čehulić, između ostalog, bavi se i pitanjem razvoja posthladnoratovske europske sigurnosne arhitekture koja se može promatrati sa dva aspekta – želje zapadnoeuropskih saveznika da izgrade vlastiti sustav obrane, uključujući zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku te vojne snage za realizaciju njezinih ciljeva, te želje Washingtona da organizacija NATO ostane i dalje glavni stup euroatlantizma.

Vezano uz odnose EU i Rusije, dr. Čehulić smatra da je još uvijek neizvjesno hoće li Rusija jednog dana zatražiti članstvo u EU, međutim sigurno je da će obje strane nastaviti s odnosima obostrane funkcionalne suradnje, jer je Rusija ipak prevelika zemlja da bi je Bruxelles trajno napustio, a EU presnažna da bi joj Moskva trajno okrenula leđa.

Kronološki ocrtavajući proces približavanja Hrvatske EU, posebno se naglašava činjenica kakav bi utjecaj hrvatski ulazak imao na zemlje regije Zapadnog Balkana, koje bi ohrabrene primjerom susjedne države nastojale nastaviti s provođenjem reformi, znajući da taj turbulentni dio Europe ipak nije zaboravljen u mislima kreatora politike razvijenog Zapada.

Kao daljnju vrijednost knjige svakako je potrebno istaknuti promišljanja autora o mogućim scenarijima euroatlantske suradnje: prema scenariju iz-

dvajanja, Francuska i Njemačka mogle bi se još više distancirati od SAD-a i snažnije povezati s Rusijom. Drugi scenarij, usmjeren okupljanju anglofonskih snaga oko Amerike, ocrtava savezništvo Velike Britanije, SAD-a, Australije i Novog Zelanda. Treći scenarij ima, ističe prof. dr. Vukadinović, jednostavnu oznaku – come back, te bi sukladno njemu SAD i Europa trebale smanjiti tenzije i vratiti se svom savezništvu.

Posljednje poglavlje knjige donosi aktualne informacije vezane uz peti, posljednji krug proširenja EU, probleme vezane uz ratifikaciju Ustava, te predviđa mogućnosti i termine budućih proširenja. Prof. dr. Vukadinović smatra da će proces širenja teći dalje i da nedavni ulazak skupine od deset novih država ne označava završetak tog procesa, što znači da vrata Europske unije ostaju i dalje otvorena.

Knjiga *Politika europskih integracija* pruža raznolik pogled u prošlost, kroz složeni proces stvaranja EU kakvu danas poznajemo, sadašnjost, u obliku približavanja Hrvatske EU, petog kruga proširenja kao i problema s kojima se EU suočava u svom svakodnevnom funkcioniranju, te u budućnost, pružajući predviđanja i ocrtavajući scenarije budućeg izgleda Europske Unije, te euroatlantskih odnosa u cjelini. Autori su, savršeno izbravši trenutak hrvatskog nastojanja za ulaskom u EU za plasiranje svoje knjige, pružili širem čitateljstvu mogućnost sveobuhvatnog informiranja i kreiranja vlastitih stavova o suvremenim europskim integracijskim procesima.

Dana Luša